

naš tednik

DANES v TEDNIKU

Naval ob predstavitev Lipuševega »Tjaža«
stran 3

Škofiče: Presežek v občini
stran 4

Kosovo: Jugoslavija išče demokratične rešitve
stran 8

V okviru tridnevnega uradnega obiska je predsednik jugoslovanske vlade Veselin Djuranović sprejel pretekli petek k posebnem pogovoru zastopnike koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. O vsebini pogovora poročamo na 2. strani. Naša slika kaže predsednika Narodnega sveta dr. Matevža Grilca in predsednika ZSO dr. Francija Zwitterja s predsednikom ZIS-a Veselinom Djuranovićem.

LETO XXXIII. — Številka 15 9. aprila 1981 Cena 5.— šil. (7 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

List KEL objavlja korespondenco med ORF-om in koroškimi socialisti:

Bacher (ORF): »V Kanalski dolini ni Nemcev!«

»V Kanalski dolini ni Nemcev« to ugotavlja generalni intendant ORF-a Gerd Bacher v korespondenci z zvezno gospodarsko zbornico. Vzrok ugotovitve: V aprilu prejšnjega leta sta celovška »Ringwerbung« in založba, ki izdaja organ koroških socialistov, prevzeli gene-

ralno zastopstvo za propagando v Radio Val Canale. Radio Val Canale je postal s časom močna konkurenca za ORF, saj sega do Celovca, generalni intendant Bacher pa je Ringwerbung zagrozil, da odslej ORF ne bo več sprejemal propagande, ki jo posreduje ta ustanova.

va. List Koroške enotne liste »morgen-jutri« je objavil v najnovejši številki, ki je pravkar izšla, del korespondence, ki se je ob tem primeru razvila. Zdaj je dobil Naš tednik v roke še pisma, ki sta jih pisala generalni intendant Gerd Bacher in zastopnik založbe Erich Repar.

Nekatere ugotovitve obeh segajo prav tja v področje komike. Tako je svoje početje zagovarjal Erich Repar s tem, da Radio Val Ca-

na Višarjah, solastnika pa sta Manfred Tschurwald in Robert Rosenwirt. »Že zvok njihovih imen dokazuje čisto jasno (?), da imamo

Gerd Bacher: »Nemščina ni deželni jezik v Italiji, na kraju oddajnika ni nobene nemške manjšine.« Naš tednik je obširno poročal o akcijah nestrpnosti proti Slovincem iz Kanalske doline, ki so predvsem prišle iz vrst nemške manjšine. Nikdar pa nismo trdili, da Nemcev v Kanalski dolini ni. Do te »zgodovinske ugotovitve« se je prikopal šele general ORF-a Bacher.

Erich Repar v pismu kuratoriju ORF-a: »Vsak količjak izobraženi ve iz pouka zgodovine, da je bila Kanalska dolina do 1. svetovne vojne, z izjemo slovenske manjšine, skoraj docela nemškogovoreča.« Tudi ta trditev Reparja ne drži popolnoma. Tednik bo ob priložnosti dokazal jezikovni sestav z dokumenti. Drži pa, da v Kanalski dolini živi avtohtona nemškogovoreča manjšina. Vojno stanje med Radio Val Canale in njenimi posestniki, je spravilo na dan še druga zanimiva spoznanja. Prihodnjic bomo objavili osebe, ki so dejanski lastniki Radia Val Canale. Vsekakor: italijanščina ni edini deželni jezik v Italiji, to navsezadnje dokazuje tudi nedeljska zaključna prireditev »Primorska poje« in trojezična vabila za koncert.

ÖSTERREICHISCHER RUNDfunk

DER GENERALINTENDANT

Ich beziehe mich auf das Schreiben der Ringwerbung vom 11.12.1980 und widerspreche sämtlichen darin aufgestellten Behauptungen auf das entschiedenste. Radio Valcanale ist ein italienischer Privatsender, der eine Frequenz benützt, die im Jahre 1978 zwischen dem ORF und der RAI im Einvernehmen mit der italienischen und der österreichischen Post koordiniert wurde. Radio Valcanale hat diese Frequenz ohne Konsultation der österreichischen Post und des österreichischen Rundfunks und ohne internationale Registrierung in Betrieb genommen und sendet auf dieser Frequenz mit einer Strahlungsleistung von über 1000 Watt, das ist mehr als das 10-fache des zulässigen Wertes, ein ausschließlich für Kärnten bestimmtes Hörfunkprogramm in deutscher Sprache. Deutsch ist nicht die Landessprache Italiens, am Standort von Radio Valcanale gibt es keine deutschen Minderheiten; das für Kärnten bestimmte acht-

nale izvršuje veliko nalogo združevanja narodov, ker oddaja v nemškem, italijanskem, slovenskem in furlanskem jeziku. Oddajnik stoji

opraviti z osebami nemškega porekla. Oba sta povrh predsednika nemških kulturnih organizacij v Kanalski dolini.«

Pliberk: Začasno 50 ljudi brezposelnih

V torek je v eni izmed dvoran tekstilne tovarne Ferdinanda Stefitza izbruhnil ogenj. Požarne brambe iz Pliberka in okolice so pogašale ogenj, vseeno pa je nastala škoda, ki znaša nad 20 mil. šilingov. Vsi stroji in pisarne so pogoreli popolnoma.

Po prvih preiskavah kriminalisti domnevajo kratek stik, ki je nastal pri električnem motorju. Zaradi požara bo izgubilo približno 50 ljudi začasno svoja delovna mesta. Nobenden od delavcev k sreči ni bil poškodovan, ker so se v pravem trenutku rešili iz ognja, ki se je širil kot eksplozija.

ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV ZDRUŽENJE PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE

81

TRBIŽ, Kino Cristallo, 12. aprila ob 15. uri
TARVISIO, Cinema Cristallo, 12 aprile alle ore 15
TARVIS, Kino Cristallo, 12. April um 15. Uhr

- Mešani zbor Planinka - Ukve
- Nediški Puabi - Podbošec
- Mešani zbor Podjuna - Pliberk
- Mešani zbor Raibl
- Moški zbor Andrej Paglavac - Podgora
- Mešani zbor SPD Zarja - Železna Kapla
- Dečkileki zbor Devin
- Mešani zbor F. B. Sedej - Števerjan
- Moški zbor Golobar - Bovec
- Mešani zbor Marij Kogoj - Salkan
- Moški zbor Srečko Kosovel - Ajdovščina
- Moški zbor Žabnice - Camporosso - Salfnitz
- Ženski zbor DPD Svoboda - Jesenice
- Moški oktet F. Prešeren - Žirovnica

Srečanje pevcev iz treh držav
Sängertreffen aus drei Staaten
INCONTRO DEI CANTORI DEI TRE CONFINI

Prisrčno vabljeni
Herzlichst eingeladen
Benvenuti

PRIMORSKA POJE

Zaključek revije »Primorska poje« na Trbižu

Pevska revija »Primorska poje« se je v dvanajstih letih razvila v pravo množično pevsko prireditev, ki ji daleč naokrog skoraj ni enake. Letos se je za 12 koncertov v raznih krajih Primorske prijavilo 141 pevskih zborov.

Zaključni koncert pa bo letos na skrajnem severu Italije na Trbižu v Kanalski dolini. V kinodvorani »Cristallo« na Trbižu bo v nedeljo, 12. aprila 1981, ob 15. uri popoldne nastopilo kar 14 pevskih zborov, od katerih sta dva s Koroške, trije pa iz Kanalske doline. Prisotna bosta tudi dva zbora z Gorenjske. Prešernov rojstni kraj pa bo zastopal moški oktet iz Žirovnice-Zabreznice. Trbiž je kraj, kjer se srečajo ljudje različnih narodno-

sti, je pa tudi kraj, kjer se Korošec sreča z Gorenjcem in Primorcem.

Tako velikega koncerta v Kanalski dolini še ni bilo in prepričani smo, da bodo nastopajoči zbori s svojo pesmijo v naših ljudeh še bolj poglobili in utrdili ljubezen do res lepega petja, predvsem pa do lepih pesmi v našem materinskem jeziku. To je za Trbiž in za vso okolico edinstven dogodek.

Ko je v Celovcu na sporedu vsakoletna revija »Koroška poje« se je rojaki iz Kanalske doline zelo radi udeležimo, zato Vas organizatorji »Primorska poje« na Trbižu prav lepo vabimo, da tudi Korošci pridete na koncert v čim večjem številu.

S. Venosi

Predsednik Narodnega sveta Grilc pozdravlja Djuranovića. V sredini predsednik ZSO dr. Franci Zwitter.

Tesni stiki s Koroško:

Občni zbor Kluba koroških Slovencev v Ljubljani

»Iskreno se zahvaljujem v imenu Narodnega sveta koroških Slovencev Klubu koroških Slovencev v Ljubljani za vso pomoč, ki nam jo nudite na vseh področjih, in želim, da bo Vaša organizacija še naprej tako uspešno in s tako zavzetostjo podpirala naše težnje in naš boj za obstoj,« je omenil med svojim pozdravom osrednji tajnik NSKS Jože Wakounig na letošnjem občnem zboru KKS, ki je bil v petek, 3. aprila 1981, pri Urški v Ljubljani. Občnega zbora Kluba, ki mu predseduje univ. prof. dr. Bogo Grafenauer, so se udeležili zastopnica KKS iz Maribora, univ. prof. dr. Fran Zwitter, Danilo Türk, predsednik komisije SZDL za stike z zamejstvom, predsednik osrednjega odbora Zveze koroških partizanov inž. Pavle Žaucer-Matjaž in zastopniki koroških študentov v Ljubljani.

Predsednik Grafenauer je v svojem delovnem poročilu omenil številne dejavnosti Kluba koroških

Slovencev in mnogostransko pomoč narodnemu in kulturnemu delu na Koroškem. Tu je zlasti treba omeniti sodelovanje pri Koroških kulturnih dnevih in na lanskem zgodovinskem simpoziju na celovški univerzi, ki so ga priredili na zahtevo obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev; simpozij je bil posvečen koroškemu plebiscitu iz leta 1920. Grafenauer je naštel tudi številne publikacije, ki so posvečene koroški tematiki in so izšle deloma pri Slovenskem informacijskem centru, deloma pri Slovenskem znanstvenem inštitutu in v drugih založbah.

Tajnik Stane Uršič je poudaril predvsem poglobljanje stikov s Koroško in omenil razne akcije, ki služijo temu namenu, kot npr. pomoč Lutkam mladje (nakup kombija in podpora pri seminarjih) in utrjevanje kulturnih vezi (Ziljska ohcet in Izgubljeni sin v Šentjakobskem gledališču v Ljubljani, stiki z društvom Jepa-Baško jezero).

Djuranović na Dunaju — Zemljarič obiše Koroško:

Nadaljevanje politike dialoga in sporazumevanja

»Jugoslavija in njeni narodi slej ko prej odločno podpirajo upravičene zahteve koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov,« je dejal pretekli petek na Dunaju predsednik jugoslovanske vlade Veselin Djuranović, ki je v okviru svojega uradnega obiska v Avstriji sprejel zastopnike Slovencev in Hrvatov. Djuranović je med drugim dejal, da Jugoslavija pripisuje velik pomen pogovorom, ki jih imajo zastopniki manjšin s predstavniki deželne in zvezne vlade. Daljšega pogovora so se udeležili zastopniki Narodnega sveta in Zveze slovenskih organizacij, ki sta jih vodila dr. Matjež Grilc in dr. Franci Zwitter, ter zastopniki gradiščanskih Hrvatov pod vodstvom predsednika Hrvaškega kulturnega društva dr. Iva Müllerja in predsednice Hrvaškega akademskega kluba Marijane Grandits. V delegaciji Narodnega sveta je bil še podpredsednik Narodnega sveta zbor. svet. Ignac Domej in član predsedstva Karel Smolle, v delegaciji ZSO je bil tudi bilčovski župan Hanzi Ogris.

V močno zastraženem dunajskem hotelu Imeprial, ki ga rezervirajo v Avstriji za visoke državne goste, je Veselin Djuranović povedal, da so ga v okviru tridnevnega obiska vprašali parlamentarci o njegovih stališčih do manjšinskega vprašanja. Njim je povedal, da bo Jugoslavija slej ko prej podpirala manjšini in njune zahteve. Djuranović je ugodno ocenil pripravljenost do pogovorov, vendar tudi on čaka na dejanja. Potem ko je v uvodnih besedah razložil predsedniku Djuranoviću predsednik ZSO dr. Zwitter težnje koroških Slovencev, je predsednik Narodnega sveta dr. Grilc dejal, da za manjšino niso važni pojmi, ampak vsebina:

»Nam ne gre za pojme, ampak za vsebino,« je poudaril Grilc. Isto velja, je dejal Grilc, za vedno tesnejše sodelovanje med Jugoslavijo in Avstrijo, ob katerem si tudi manjšina gospodarsko mnogo obeta. »V to sodelovanje se bomo vključili in smo se že ne samo kot most, ampak kot aktivni faktor, ki sodelovanje sooblikuje in soustvarja.« Od konkretnih primerov je dr. Grilc omenil izgraditev karavanškega predora, izgraditev smučarskega centra na Peci, na predlog predvsem prizadetih občin ter pogodbo o načrtni izmenjavi gospodarskih produktov ob meji.

Glede manjšinskih vprašanj so v pogovoru zastopniki Narodnega sveta polno podprli zahtevne misli dr. Zwitterja, ki je pogovore ocenil kot pozitiven korak, vendar je po-

V. Djuranović: »Jugoslavija odločno podpira upravičene zahteve Slovencev in Hrvatov.«

udaril, da morajo njim slediti ustrežna dejanja. Vsi udeleženci pogovorov, tudi zastopniki gradiščanskih Hrvatov, so si bili enotni v oceni, da o sosvetih ne more biti tako dolgo niti govora, dokler ne bo vlada s konkretnimi dejanji dokazala resne pripravljenosti, da rešuje manjšinska vprašanja.

Ob koncu je Djuranović še enkrat poudaril, da Jugoslavija pripisuje velik pomen pogovorom med zastopniki manjšine in deželno ter zvezno vlado, ter da bo lahko v okviru dobrososedskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo lažje reševati tudi manjšinska vprašanja.

Pri pogovoru, ki so se ga udeležili tudi spremljevalci Veselina Djuranovića, sta bila navzoča tudi veleposlanik SFRJ Novak Pribečević in generalni konzul SFRJ v Celovcu Milan Šamec.

Kot piše Slavko Fras v Primorskem dnevniku, je kancler Kreisky v pogovoru z jugoslovanskimi časniki menil, da bo v okviru pogovorov med zastopniki manjšine in zvezno vlado prišlo do nekaterih konkretnih rešitev. Kreisky je navedel financiranje dvojezičnih otroških vrtec in abiturientski tečaj za trgovske poklice. »Pa tudi v nekaterih drugih vprašanjih bo prišlo do rešitev.« Kreisky je še dejal, da bodo zakon o sosvetih »spremenili tako, da bo manjšini bolj ustrežal.«

Pri prvem pogovoru Djuranovića s Kreiskim je bil navzoč tudi deželni glavar Leopold Wagner. Leopold Wagner je povabil na uradni obisk predsednika slovenske vlade Janeza Zemljariča, ki bo Koroško obiskal predvidoma v drugi polovici junija. Iz deželne vlade sporočajo, da bo obisk trajal en dan in da so v obisk vključene tudi ustanove Slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Posvet o koroškem uporu proti nacizmu

Zveza koroških partizanov in Osrednji odbor v Ljubljani sta pretekli petek organizirala v Ljubljani celodnevni posvet zgodovinarjev, ki naj bi pripravili celovit pregled upora koroških Slovencev proti nacizmu. Posvet sta vodila predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc in predsednik osrednjega odbora Janez Žaucer-Matjaž ter zgodovinarja dr. Tone Zorn in dr. Marijan Šturm.

V slavnostni dvorani bežigravske občine se je zbralo okoli 50 zgodovinarjev, ki so resno in v svojo znanstveno prizadevanostjo razpravljali o koroškem uporu, o katerem so bili mnenja, da je pre malo raziskan in predvsem dokumentiran, z izjemo sojenja proti Selanom. Ravno ob tem primeru je treba pripomniti, da tudi prizadeti zgodovinarji včasih ne poznajo že obstoječe literature, ki je že izšla na Koroškem. Saj ravno za sojenje proti Selanom velja, da je že pred leti izdal Slovenski informacijski center (SIC) dokumentarno publikacijo »Sämtlich Slowenen«, ki smo jo zaman pričakovali pri naštevajanju že obstoječe literature.

Positivum posveta je vsekakor bil, da so vsi zgodovinarji poudarili, da je treba zajeti vse oblike upora, ki je na Koroškem segal daleč na Ziljo in zajel tudi Kanalsko dolino.

TEDNIKOV KOMENTAR

Signali časa

PETER MILLONIG

TEDNIKOV KOMENTAR

Nova faza plodnih pogovorov med Avstrijo in Jugoslavijo se je pričela s spotakljajem: 8. aprila 1980 je na beograjskem letališču zdrknil kancler Kreisky z naboja, ki so ga porinili k odprtini letala, ker niso našli jeklenih stopnic. Vendar so se pogovori med avstrijsko in jugoslovansko vlado pred letom dni končali v dotlej nepozabnem prijateljskem razpoloženju. In čeprav je sam Kreisky tedaj še dejal, da gre z ozirom na manjšinsko problematiko le več za »nekaj odprtih vprašanj« in ne — kot je izjavil prav ob obisku predsednika Djuranovića na Dunaju, da so »obligacije še neizpolnjene«. Če se pa še spomnimo nagovora zveznega kanclerja ob izdaji Lipušovega nemškega Tjaža, potlej nas lahko prešine valj jutranje svežine.

To spremenjeno stališče Kreiskega je sprva več kot prostovoljna retorična vaja, in naposled

nam kaže, da se je v samem jedru avstrijske politike, avstrijskih politikov, nekaj prav gotovo spremenilo. Njen, njihov odnos do manjšine.

Kreiskemu gre dejansko — in ta ocena ni bogve kako subjektivno pogreta, temveč izraz naraščajoče družbene zavesti — za dobre, ustaljene, se pravi, povsem neproblematične odnose med Slovenci in odgovornimi oblastmi v naši državi. Pa v prvi vrsti ne zato, ker bi kancler hotel spoznati signale naprednega časa — kar se tiče manjšine! — (in ko je reakcionarno zadržanje naproti ljudski skupnosti nekaj čisto nesocialističnega), temveč, zdi se mi, najprej zato, ker je v času neprimernega osebnega političnega uspeha še vedno kaplja pelina: povsod drugod se je kanclerjeva osebnost izrazito uveljavila — od čedalje bolj nepomembne opozicije do njegove vloge kot promotor reševanja

težav med industrializiranim in tretjim, četrtim svetom — le na Koroškem njegova politična beseda in teža ni zalegla. Spricho takih in podobnih spoznanj hoče Kreisky — in to mu moramo šteti v dobro — »pospraviti« hišo, jo očistiti vsaj za silo, preden bo dal vajeti mlajšemu v roke.

Tudi če smo v marsikaterih vprašanjih drugega mnenja in smo že slišali lepe besede iz marsikaterih ust, katerim niso sledila dejanja, je Kreiskijev moralni podvig do dna razveseljivo početje. Moj kompliment dr. Kreisky! Naša volja se končno vsklaja s prepričanjem, katero je določil kancler takole: »Manjšina nima le pravice do enakopravnosti, temveč do privilegij!«

O njih je govoril tudi Djuranović, povsem jasno ob priložnosti razgovora z zastopniki strank parlamentarnih klubov, katerim je podal jasno sliko jugoslovanske politike z ozirom na Slovensko narodno skupnost. »Prej ko slej čakamo na dejanja, na izpolnitev vseh obveznosti glede koroških Slovencev.« V tem smislu je ponazoril predsednik Djuranović stališče Jugoslavije in s tem dosledno ravnanje beograjske in ljubljanske politike.

Še pred nekaj leti je veljalo pravilo, da bi se rešila »rešljiva« vprašanja — govori: vse ostalo, kar se ne tiče manjšinskih pravic — najprej in naposled, ako je sploh mogoče, »odprta vprašanja« slovenske ljudske skupnosti. Ta tendenca se je v smislu navedenega razvoja — vsaj zdi se — manjšini v prid spremenila. Danes prevzema Kreisky sam iniciativo, če vidi, da hromijo problematični odnosi z manjšino dobrososedske odnose z Jugoslavijo. Zato bosta Grilčeva predloga, da mora biti manjšina aktivni sodejavniki pri vseh pogajanjih in da je važna vsebina izbranih rezultatov prav gotovo tudi prepričala Kreiskega. In če se bodo pokazali konkretni uspehi, bodo Slovenci morali biti pripravljeni sodelovati v kakšnem »sosvetu«, v gremiju torej, ki ni nujno povezan z zakonom o ljudskih skupnostih, ki pa vendar predstavlja forum, kjer se dela uspešno politiko. Saj se pogovori že zdaj odvijajo v prijateljskem vzdušju — in čeprav ti pogovori niso formalno »sosvetovski«. Kar bi imelo še eno personalno posledico: če bi Wagner dokazal, da spravi Slovence za dobro ceno za »sosvetovsko« zeleno mizo, bi mu bil skok v zvezno politiko, ki ga deloma neopazno, a vendar deloma javno opazno pripravljala, olajšala.

Na Dunaju in v Celovcu naval ob predstavitvi Lipuševega »Tjaža«

Handke: Prevedel sem jo, ker mislim, da je dobra knjiga

Lipuševe knjiga (Handkejev prevod) »Tjaž« je predstavljena. V torek, 31. marca, je prišlo nad tisoč ljudi (!) v dunajski Muzej 20. stoletja. Tokrat gotovo ni bil kancler Bruno Kreisky magnet, ki je privlačil tolikšno število (literarno) zainteresiranih, temveč Peter Handke, ki je še danes, čeprav živi zdaj že dalj časa v Avstriji, za publiko neke vrste eksot. Razen kanclerja se je pokazalo (v prvih vrstah avditorija) še dosti druge prominente. Našteti hočem le nekaj literatov. Prišli so Friederike Mayröcker, Ernst Jandl, Barbara Frischmuth, Peter Rosei, Gernot Wolgruber, Ernst Nowak in mnogi drugi, po večini avtorji založbe Residenz. — Vsekakor ni ostal prazen noben sedež, marveč je stalo veliko ljudi ob straneh.

Uvodne besede je spregovoril kancler Kreisky

Otvoritveni govor je imel kancler Kreisky. Nihče ni pričakoval, da bi Kreisky knjigo literarno ocenil — prvič zaradi svoje očesne bolezni, ki mu ni dovolila, da bi knjigo prebral, in drugič, ker — tudi ob vsem spoštovanju za njegovo zanimanje za nemško slovstvo — le ne bi bil primerni ocenjevalec slovenske knjige, četudi prevedene. — Vseeno pa je povedal nekaj dosti zanimivih stvari, ki

zanimanja za slovensko literaturo. Šele Peter Handke je odprl slovenski literaturi vrata v založbo Residenz in s tem v nemški književni svet. — Pred njim sta to že zaman poskušala dva Korošca (eden Nemeč in drugi Slovenec). Peter Kersche je predložil prevedeno slovensko literaturo, med teksti je bil tudi prevod iz Lipuševega Tjaža in Janko Messner, njega so prav tako zavrnili.

Z DUNAJA POROČATA J. FERK (TEKST) IN K. OSOJNIK (SLIKE)

bi jih rad ponovil. Tako na primer stavek: »Ich danke Peter Handke, daß er denjenigen hilft, die dafür eintreten, daß den Angehörigen dieser kleinen, aber so begabten Minderheit jenes Recht zuteil wird, das ihr im formalen Bereich zwar nicht vorenthalten wird, aber dort, wo das Recht zum Faktischen wird, nicht immer gewährt wird. Eine Minderheit hat das Recht auf Bevorzugung.« Upam, da to niso le prazne fraze. Pred Kreiskem je še govoril Wolfgang Schaffler, šef založbe Residenz, ki doslej še ni kazala

Nato sta povedala svoje avtor Florjan Lipuš in prevajalec Peter Handke. — Florjan Lipuš je zavzel kritično stališče do situacije na Koroškem in do življenja med slovensko manjšino samo. Govoril je o nastanku romana, ki je izšel že pred devetimi leti v Mariboru, ne da bi se kdo na Koroškem ali v Avstriji brigal za njega, kar drži, ker — če sem prav obveščen — še slovenska tvednika nista poročala o izidu knjige. Lipuš je bral potem kratek odlomek originalnega teksta in Peter Handke eno poglavje ter tri iz slovenščine prevede-

ne pesmi Gustava Januša. Preden je Handke bral iz romana, je rekel, da hoče, čeprav je to že povedal Wolfgang Schaffler, ponoviti, da je prevedel roman skupno s Helgo Mračnikar. (Dejstvo, ki ga mnogi radi ignorirajo).

Tudi v knjigi, v pripombi (»Anmerkung«), ki stoji kot sklepna beseda v romanu, je Peter Handke skrbno zapisal: »Diese Übersetzung ist eine gemeinsame Arbeit von mir und Helga Mračnikar, die wie Florjan Lipuš der Kärntner slowenischen Volksgruppe angehört: das Slowenische ist da die Sprechsprache, anders als bei mir, dem es eher bloße Erinnerung ist, als Haus- und Kirchensprache der Großeltern. Allein hätte wohl keiner von uns beiden den ‚Zögling Tjaž‘ übersetzen können.«

Po branju vseh dvestoštiriinštiridesetih strani je treba vse tiste, ki pravijo, da gre za prevod, korigirati. To, kar sta Peter Handke in Helga Mračnikar prezentirala, ni le prevod, temveč je ponovno pesnitev. Če ne bi bila Lipuševe literatura tako močna, originalna in samosvoja, bi prišel bralec v skušnjava, reči, da je to »nov Handke«. Tak prevodi so danes že prave redkosti. Handke je nekaj sličnega že ustvaril, ko je prevedel roman Amerikanca Walker Percyja »Der Kinogehrer« iz angleščine v nemščino. Tudi tedaj so kritiki — kot sedaj — reagirali evforično.

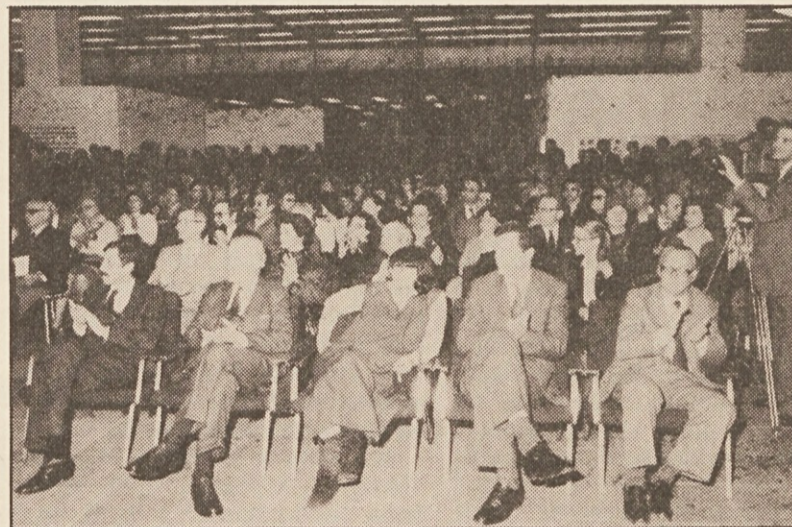
Tudi v Celovcu je bil naval na predstavitev tako velik, da ni našel mesta niti predsednik Narodnega sveta dr. Grilc (v drugi vrsti delno zakrit)

Dijak Tjaž je oseba z močnimi avtobiografskimi potezami, kot pravi Lipuš sam. Prizna tudi, da se je ob pisanju orientiral po znanih vzorih. Tjaževemu rojstvu sta botrovala na eni strani neoporočeno Musilov dijak Törleß in Grassov Oskar Matzerath. Oskar in Tjaž sta si slična, oba sta skoraj palčka in oba imata posebne sposobnosti. Oskarjev glas je tako močen (ali visok), da razdrobi steklo in Tjaž ima take nohte, da vse opraska.

Peter Handke je rekel, da je avtor ustvaril z avtobiografskimi elementi in artistično svobodnim oblikovanjem »etično pesem«. Kot Florjan Lipuš (in to je vse avtobiografsko) je tudi Tjaž najprej priden fantek, sinko kmetovavca in dekle, ki pride kmalu po vojni na intervencijo vaškega župnika v internat, na znani Plešivec. — Česar si Florjan Lipuš kot dijak ni privoščil, stori za njega majhni Tjaž: skoraj anarhistična dejstva, ki so

Peter Handke in Florjan Lipuš sta magnet za publiko. Na Dunaju in v Celovcu so ob predstavitvi do zadnjega napolnili dvorane.

naperjena proti redu doma. Tjaž se razvije v odličnega praskača. Z drugimi besedami: Tjaževa upornost se artikulira v »praskarijah« in v odnosu do dekleta Nini. Ko ga vodstvo odslovi iz doma, hodi brez cilja po mestu in se znajde v stolpniški kavarni, kjer opravi zadnjo praskarijo. Proti jutru skoči s kavarne in obleži mrtev na pločniku. Prvi dan v svobodi je bil zanj hkrati zadnji.

pred mnogimi leti, ko se je Tjaževa družina selila iz grape v grapo, takrat je mali praskač prvič preizkusil svoje zmožnosti, ne da bi jih starša mogla odkriti. Tako je zapisano v »Zmotah dijaka Tjaža«. (Gremo in berimo!)

Samomor Tjaža je zadnja varianta življenjske možnosti (ali nezmožnosti), edina alternativa vsemu je konec življenja, ki si ga Tjaž iz svoje globoke doslednosti kar kmalu postavi.

Lipuš, ki je po končanem Plešivcu, se pravi: po maturi, vstopil leta 1958 v semenišče v Celovcu, ni reagiral kot Tjaž. Leta 1963 je dal nadaljnemu življenju druge oblike. Izstopil je iz semenišča, postal je ljudskošolski učitelj, se poročil z ženo Marijo in živi danes s svojo družino v Lepeni pri Železni Kapli.

Meni imponira (imponira, to je prava beseda) Lipuš zato, ker se ni vsiljeval nobenemu. Že zaradi tega si »zasluži« (je to prava beseda?) t a k e g a p r e v a j a l c a.

Handke je leta 1967 napisal o situaciji v letu 1957 na Koroškem: »Es wurde mir beigebracht, Sprachen zu verachten und Sprachen zu lieben. Einer Minderheit bei uns, die eine slawische Sprache von Kind auf gelernt hatte, wurde von uns anderen geraten, doch in das Land zu gehen, wo die Mehrheit diese Sprache spreche.«

Bolje se je znašel koroški »kulturni papež« urednik Kleine Zeitung Ogris

Naš sodelavec Janko Ferk v pogovoru s F. Lipušem

Gost v Našem tedniku

ŠTEFAN KRAMER:

Graški študentje spet pojó

Klub slovenskih študentov v Gradcu je zaslovel pred leti s svojim moškim zborom, ki ga je vodil Aleks Schuster in je nastopal širom dvojezičnega ozemlja na Koroškem in tudi drugje. Z odhodom zborovodje v poklic na Dunaj in končanim študijem večjega števila pevcev se je delovanje zbora prekinilo. Lani jeseni so se na tihem zbrali naši rojaki in sklenili poživitev pevskega delovanja v Gradcu. — V soboto so peli v Žvabeku, v nedeljo pa v Šentlipšu. — Predsednik pevskega zbora Kluba slovenskih študentov v Gradcu je postal Štefan KRAMER, doma v Nonči vasi pri Pliberku in študent teologije.

NT: G. Štefan Kramer, obiskovali ste gimnazijo na Plešivcu?

Kramer: Ko sem na Suhi vstopil v osnovno šolo, nobeden ni znal skoraj nobene nemške besede, danes, le 20 let po tem, pa je situacija obratna. S Suhe nobeden ni prestopil v gimnazijo za Slovence, tako sem tudi jaz šel na Plešivec, na katerega se rad spominjam. V Suhi sami pa se je situacija tudi malo spremenila na boljé, ker se Logarjeva družina zelo vneto trudi za kulturno delovanje oziroma njegovo poživitev.

NT: Študirate teologijo, ki ni nujno »moderna« študijska usmeritev.

Kramer: Teologija me je že vedno zanimala; je najboljša možnost delovanja z ljudmi. Pravi razvoj v zadnjem času nazorno prikazuje, da cerkev ni samo za stare; je v sredini življenja in nudi mnogo alternativ pri iskanju življenjskega smisla in namena.

NT: Potovali ste po Aziji. Kakšne vtise ste tam nabrali?

Kramer: Pepi Markic, nek prijatelj iz Nemčije in jaz smo se odločili za potovanje po Aziji, ker smo hoteli priti do vpogleda v pomen misijonskega dela v teh deželah. 4 mesece smo se mudili tam, prepotovali smo Indijo, Iran, Afganistan, Pakistan in Nepal in se mogli prepričati, da Cerkev v teh državah mnogo

naredi predvsem za revne in bolne in da pride naša podpora res tja, kamor je namenjena.

NT: Kako pa je prišlo v Gradcu do poživitve zborovskega petja?

Kramer: Jeseni se je porodila v Klubu, kjer tudi sodelujem, želja po zborovskem petju, ki je že nekaj časa mirovalo. Ker pa imamo tudi lepo število deklet, ki tudi rade pojejo, smo ustanovili kar dva zbora, mešanega in moškega, ki ju vodita kolega Verdel in Logar.

NT: In kako napredujete pri vajah?

Kramer: V obeh zborih vlada zelo dobro vzdušje. Vsi radi hodijo k vajam. Nastopali pa bi radi predvsem v krajih, kjer ni dovolj domačega kulturnega življenja in tako pomagali ohranjati domačo pesem in besedo. Vsi se že veselimo na te nastope in na srečanje s svojimi znanci in prijatelji širom Koroške.

F. K.

Mladinski križev pot letos dvojezičen!

Katoliška študirajoča mladi na v Celovcu je minuli četrtek organizirala že tradicionalni mladinski križev pot. K sodelovanju so bili letos prvič povabljeni Slovenski koroški skavti (SKS). Povabilu se je odzvalo približno 300 nemško in slovensko govorečih mladincev.

»Postaje križevega pota v današnjem času«, smo si postavili letos za naše geslo. Nakazali smo, kje in kako Jezus danes za nas umira. Temu primerno so bile izbrane postaje. V prvi postaji, ki je bila pred »Waisenhaus-Kaserne« v bližini Križne gore, smo spregovorili o nesmislu vojne, ki ima svoj izvor v sovraštvu do bližnjega. Vsaka zahteva po svetovnem miru je (oziroma bo) šele tedaj realistična in smiselna, če bo pripravljen vsak posameznik poskrbeti za mir v najmanjšem krogu — v družini, v razredu, na delovnem mestu... Mir lahko »zavlada«, ko bo našel vsak posebej mir v samem sebi. Naslednja postaja je bila namenjena pohabljenim in njihovem mestu v naši družbi. Zbrali smo se pred sanatorijem Marije pomočnice (Mariahilf). Poudarjena je bila misel, da so pohabljeni

potrebni nam, kot smo njim potrebni mi. Nam lahko posredujejo globoke življenjske resnice, kajti duh, jedro človeka, postane pri pohabljenih zaradi

dami: »Zaboli me, ko vidim, da se drugim smilim — zakaj, pa sam ne vem.«

K naslednji postaji smo se zbrali ob vznožju Križne gore.

trpljenja veliko rahločutnejši in zrelejši kakor pri nas »normalnih« ljudeh. Zelo ganljivo je spregovoril mlad fant, manjkala mu je desna roka, kaj vse je doživel zaradi svoje telesne pohabljenosti. Zaključil je z bese-

Kot glavno temo smo izbrali problem sožitja med nemško in slovensko govorečo mladino. Za začetek smo zapeli pesem »Oljska gora«, nato sta dva skavta v obliki dialoga nakazala težave, na katere naletijo naši dijaki, ko zahtevajo na celovški železniški postaji vozovnice v slovenščini. Prav tako so k temu vprašanju dialoga izrazili svoje stališče nemško govoreči mladinci.

Razveseljivo je, da so s svojimi izvajanjem potrdili upravičenost t. i. kolodvorskih akcij in tudi spodbujali nemško govorečo mladino k večjemu razumevanju za to naše zakonito ravnanje. Sledil je odlomek iz svetega pisma, ki govori o spoštovanju do vseh jezikov, ki ga je sam Bog razodel v binkoštnem čudežu. Za glasbeni okvir sta poskrbela Janez Gregorič na kitari in Marija Starman na flavti. Teksti so bili seveda dvojezični.

P. K.

MI ZA VAS

PIŠE MIHA ZABLATNIK

Einzahlung Nr. Vplačilo štev. _____, am/dne _____ 19_____

Einzahler / Vplačnik _____

für/za _____ S/šil. _____ g _____

für/za _____ S/šil. _____ g _____

für/za _____ S/šil. _____ g _____

Netto/neto S/šil. _____ g _____

% MwSt./Dndv S/šil. _____ g _____

Summe/znesek S/šil. _____ g _____

In Worten/v besedah: Schilling/šil.

eingezahlt/vplačal(a): _____ übernommen/prevzel(a): _____

Auszahlung Nr. Izplačilo štev. _____, am/dne _____ 19_____

Empfänger / Dvigatelj _____

für/za _____ S/šil. _____ g _____

für/za _____ S/šil. _____ g _____

für/za _____ S/šil. _____ g _____

Netto/neto S/šil. _____ g _____

% MwSt./Dndv S/šil. _____ g _____

Summe/znesek S/šil. _____ g _____

In Worten/v besedah: Schilling/šil.

ausbezahlt/izplačal(a): _____ übernommen/prevzel(a): _____

Dvojezični servis

V slovenskih knjigarnah v Celovcu sem zapazil v zadnjem času zelo zanimivo ponudbo: dvojezične bloke za vplačila, izplačila in račune oz. dobavnice.

Torej imamo končno na trgu servisni dvojezični material tudi za obrtnike, društva idr. Do sedaj sta bili vzorni na tem področju Zveza slovenskih zadrug

in Mohorjeva družba. Upam, da bomo zasledili to dvojezičnost sedaj širom po Koroški. Omenjene bloke lahko naročite:

Rechnung Nr./račun štev. _____

Lieferschein Nr./dobavnica štev. _____

Form fields for FÜRZA, Straße/cesta, Postleitzahl/poštna številka, Ihre Bestellung vom/Vaše naročilo z dne, Lieferdatum/datum dobave

Stk./kom.	S/šil.	g	S/šil.	g

Zahlar und klagbar in plačljivo in izterljivo v _____ Rechnungsbetrag znesek _____

V knjigarni Družbe sv. Mohorja, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec.

Planinci na Ojstri

Kdor pozna pesnika Polanška, ve, kako v svojih delih opisuje človeka in naravo kapelških grap. Da bi te kraje ne poznali samo iz opisovanja, je Slovensko planinsko društvo vabilo svoje člane in prijatelje na izlet na Ojstro, gori, ki ji domačini pravijo Ojstr.

Do Mikeja smo se peljali z avtomobili, nato pa peš na Prevernikovo sedlo. Tam je nekoč stalo lesono znamenje, križ, ki pa sta ga čas in burja zmlela. Na njegovo mesto je rajni Mikejev Franci s pomočjo sosedov postavil novo znamenje, križ, ki z optimističnim besedilom bodri človeka. Od tam smo jo mahinili na pravo roko in po strmem vzponu končno stali na vrhu Ojstre. V tej višini so se ravno razcveteli telohi (tavhleji) v vsej lepoti in krasoti in deloma smo morali pošteno paziti, da nismo stopili nanje.

V teh krajih je bil odpor proti nacizmu zasidran, kot malo kje, Mikejeva hiša je bila ena izmed prvih, ki se je vključila v boj proti nacizmu. Tu je pravzaprav tudi ustanovni kraj Zveze slovenskih žena.

Izleta na Ojstro so se udeležili rojaki od povsod, tudi konzul Naberžnik je s svojo družino potrpežljivo prenašal tistih nekaj bližnjic, ki so se koncem koncev izkazale kot to, kar naj ne bi bile — da smo se pač zablodli in prišli z markirane poti

Wafra

Fran Erjavec:

Ni vse zlato, kar se sveti

I.

Blaž Čerin, pod visokim Kolkom na Goriškem doma, je opazil nekega dne, da ima pašnik, ki je na eni strani mejil na ogrado, prav dobro zemljo in da bi se dala ograda razširiti na to stran. Razdril je torej ograjo in jel kopati ledino. Kopalo se je težko, ali čim dalje je kopal, tem večje veselje je imel z delom. Zdaj dokoplje do kamenene žile, ali kamen je mehak in skrillav. Bila je opoka. Že je odvalil nekoliko škrlji, ko se mu nekaj zablesti pod kopačo. Čerin se pripogne, pobere škrljico in izlušči iz nje sijajno kocko. Čerina pogreje in neka neznanstvena strast ga izpreleti, ko pogleda to kocko. »Moj Bog, to je zlato, čisto, pravo zlato! Kako bi se drugače tako svetilo, in rumeno je tudi. Tedaj so vendar resnico govorili stari ljudje, ki so pravili, da je v Bogatinu polno zlata in da ga Lahji odnašajo na tovore. In če ima zlato Bogatin, zakaj ne bi ga imel tudi Kolk, ki je Bogatinu bližnji sosed.« Hvaležno pogleda proti nebu in vroča zahvalna molitev mu prikipi iz radostnega srca.

A hlapec je blizu. Ta ne sme vedeti o tem ničesar. Treba ga je odpraviti. Čerin malo pomisli, potem ga pošlje domov po sekuro in mu veli iti iskat leščevja, da z njim zagradi novi kos ograde. Ko hlapec odide, se spusti Čerin na kolena in začne brskati po razdrobljeni opoki. Po dolgem iskanju najde še eno zrno, hitro potem spet eno, še večje. A ko je odvalil novo plast, mu je kar pobiralo oči, zrno se je lesketalo pri zrnu. Sname si klobuk in pohlevno pobira vanj dragoceno rudo. Ko je vse pobral, si odkoplje novo škrlj, za njo drugo. Vsaka je dala nekaj, ta več, ona manj. Tako je drobil opoko in pobiral do mraka ter nabral do pol klobuka.

A kam zdaj z blagom? Domov ne! Živa duša ne sme vedeti, tudi žena ne. Zaklad je treba skriti in ga zakopati. A kam? Misli, misli. Naposled se domisli dupla v stari lesniki, ki je stala v gošči, ne daleč od pota. Tja gre, razprostere ruto po tleh, nanjo usuje zlato, jo zviže in zveže ter shrani v duplo.

Prt večerji je sedel zamišljen po-

leg žene. Malo je govoril, jedel pa še manj, dasi je delal ves dan. Poznalo se mu je, da ga nekaj vznemirja. Skoro vstane in gre spat. Spat je šel, a ni spal. Vso noč mu sen ni stisnil oči. Vsa kovrstne misli so mu rojile po glavi in vse so se vrtele okoli njegovega zaklada. Bal se je, da bi mu ga ponoči kaka žival ne razbrskala in ne raznesla ter da ga bi kdo pri delu opazoval in mu ne pobral zaklada. Najbolj pa ga je skrbelo, kje in kako bi ga spravil v denar. Strah ga je bilo, da bi kakemu sleparju ne prišel v roke ali da bi kaka zvita buča ne izvela iz njega, kje se dobiva tako blago. Kam tedaj z zlatom? V Gorico? Ne, v Gorico nikakor! Tam ga kolikor toliko poznajo in prehitro bi se razsulo njegovo bogastvo. V Ljubljano tudi ne. Predolga je pot in tudi prave vere nima do ljubljanskih zlatarjev. Na Laško pojde in nikamor drugam, v Staro mesto ali pa celo v Videm. Staromeški in videmski zlatarji najbolj poznajo zlato, zlasti pa tisto, ki se dobiva po teh gorah. Kaj niso nekdanj hodili Lahji po zlato v naše kraje? In kdo ve, ali ne hodijo še zdaj. Sam je že večkrat videl kekega neznanega človeka pohajati po teh hribih. Česa bi ti ljudje iskali tukaj, če ne zlata?

Na Laško pojde tedaj. A kdaj? Čim prej, tem bolje, da bo vsaj vedel, pri čem je. Precej jutri ali pa kar zdaj še pred zoro, ga vsaj ljudje ne bodo srečavali in izpraševali, kam in po kaj. Kmalu po polnoči vstane, se obleče in prebudi ženo, ki preplašena dolgo ni mogla umejeti moža. Pomiri jo ter ji pove, da mora za dva, tri dni zdoma, to naj je ne skrbi. Na dobrem potu je, ki mu prinese srečo in obilje, ako Bog da. Izroči ji razen dvajsetih kron ves svoj denar z naročilom, da sebi in otrokoma oskrbi potrebne obleke. Potem vzame iz skrinje staro usnjeno možnjo, v kateri je pokojni oče hranil srebrni denar, prekriža otroka, seže ženi v roko in odide v gluho noč.

Zunaj je bila precej tema, a njega to ni motilo, ker mu je bil znan vsak grm, vsak kamen. Na mah je bil pri stari lesniki, izvlekel dragoceni zaklad in se napolnil z njim

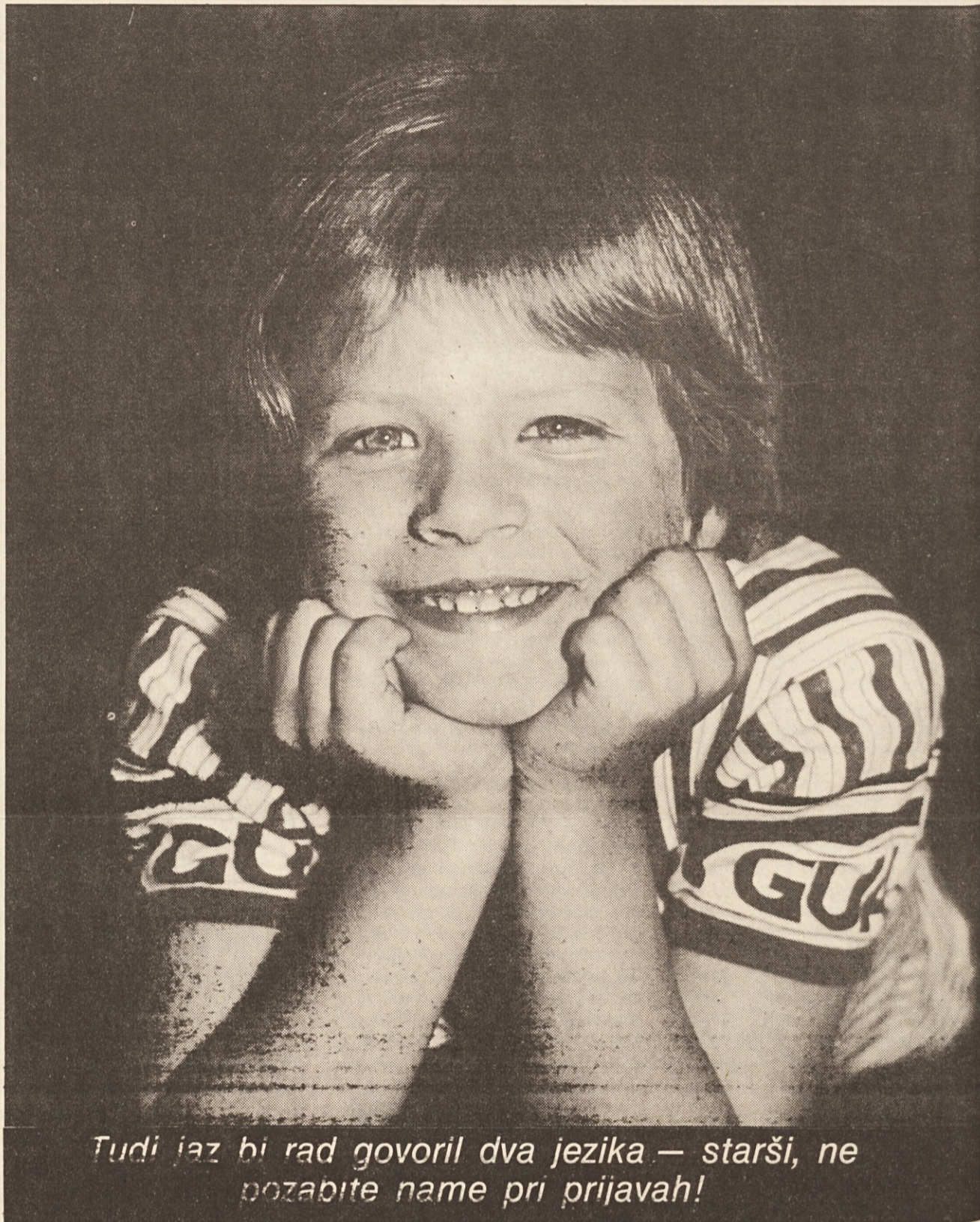
nizdol. Hitro je bil v dolini in potem je urno koračil po gladki cesti. Živ krst ga ni srečal. Ko je v Tolminu zvonilo sveto jutro, je bil že na Volčanskem polju. Tu je pretresel svoje zlato v možnjo, dobro jo zadrgnil ter zavil v ruto.

V Volčah je krenil na desno v dolino Kamenico in potem se obrnil v breg. Bil je že nekoliko truden, ali ni si dal miru, vedno više ga je gnal pohlep. Ko je posijalo

sonce, je stal na Dreki in skoro potem na Slemenu, prav na meji goriške dežele in laškega kraljestva. Tu se je odpočil. Zleknil se je v zeleno travo, a svoj zaklad si je potisnil pod glavo. Tu je ležal na jutranjem soncu in delal načrte in naklepe. Kakih šestnajst sto kron je za stalno vredno blago, ki ga nosi s seboj, tudi ko bi ga kupoval brat od brata. A koliko tega še leži zakritega v njegovi ogradi. Kadar

pride z denarji domov, bo prvo, da vrže sosedu Dragarju v zóbe tista bora dva stotaka. Ne bo je Dragar kosil Čerinove senožeti nikdar ne. Potem si bo natanko ogledal svet in, kar je te zlate žile in ni še njegove, bo pokupil od sosedov. Kaj potem, tega še sam prav ne ve, toliko pa vendar zna, da bo živel kakor majhen cesar in ceo zlat denar bi koval, ako mu dovolijo.

(Dalje prihodnjič)

Tudi jaz bi rad govoril dva jezika — starši, ne pozabite name pri prijavih!

Valentin Poljanšek

Križ s križi

107

Tak božič! Kolikokrat že zebrajo, da bi bil zadnji božič...!? Leta 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944... Nove tegove. Žalostne vesti.

V Prisoju izve, da je pred tremi tedni na tragičen način izgubil življenje Zoranov sin, ki je bil najstarejši partizan daleč naokoli. Ranjen se je skozi sneg privlekel na dom staršev in se skrill v steljo.

Nemci so ga usledili po krvi v snegu, našli in ga za domačo hišo ustrelili.

Starši so sedaj izgubili tekom treh mesecev dva sina partizana.

V dijaku je bilo toliko zmede in bolečine, da ga pomaloma ničesar več ni pretreslo. Otopeval je za vse, kar se dogaja izven njega. Kaj mu pomagajo sedaj spomini na Zoranovega? Poznal ga je izza deških let! Kako je lepo igral na harmoniko! Pa kaj bi ogreval take reči? Ali je sploh bilo res nekoč tako, da ni bilo treba živeti v stalnem strahu pred smrtjo? Vse to je tako neresnično daleč nekje! Morda so samo sanje? Ne, tudi sanje niso. Kajti tudi v sanjah se

stalno srečuje s partizani in Nemei. Zato tolikokrat plane sredi noči pokonci.

Sorodnica je v trgu nekje iztaknila peč in jo postavila v sobo velikega Lojza. Nekaj toplote daje. A prehitro spet izgine. Prostor, v katerem ne prebiva stalno človek, ne drži toplote, je dejala. Menda je res tako. Le da danes nikjer več ni toplote. Tudi v človeški bližini ne. Namesto nje je strah in sum in spet bojazen pa zbežnost.

V trgu so namestili vedno več vojaščine. V nekdanji sorodnični gostilni pa so se nastanili Kozaki. Sami mladi ljudje. Nič ne govorijo. Ali marširajo, ali pa mrko tičijo na pogradih, katerih je vse polna gostilniška soba in posebna soba pivnica in še kuhinja.

V nasprotni gostilni čez cesto pa so vkvartirali policiste. Srednjeletnike. Berlinčane. Rejeni so in kadijo in postopajo okoli, pa gledajo za ženskami kot zrebci za kobilami.

Skozi Lojzevo okno, če je odtajana šipa, opazuje dijak policiste in si greni brezdelje. Kje je zanos, ki ga je vsega premamill kdaj v počitnicah. Vedno se zgubi veselje v ljaku neodločnosti...

Charlottino pismo je bral. Toplo je postajalo. Vročče se je širilo iz njene fotografije. Ljubica ima vedno nove besede svetlih pričakovanj. V nobenem filmu še ni tako govorila ljubica svojemu ljubljene mu... V nobeni knjigi se še ni rojevalo tako koprjenje...

Zunaj v zimski tegobi nastane vrišč. Zadirčen glas se jači v psovkah in groznjah.

Gleda skozi okno.

Policijski major visoko na konju seka ob sebi z bikovko po Kozakih. Kot vkovani stojijo tuji uniformiranci in prenašajo germansko divjanje. Major je zaripel v obraz. Ali je pijan ali ga raznaša gnev do vsega, kar ni čiste arijske krvi?

Dijak diha s prezebno dušo.

Naslednje jutro si pošepetavajo tržani: Cel trop Kozakov je pobegnil k partizanom. Strojnice so nesli s sabo. Major nori, da bo vsakega ujetega osebnou dril in počasi ubijal kot stečeno zver.

Burgi, čedno dekle, ki si je od poletnih počitnic razcvetela, se pajdaši z oficirji. Prav v majorjevem štabu ima nekega lepotca, ki jo opaja z rumčajem in ji streže z dobrotami, ki so dostopne samo frontnim dopustnikom.

— Torej je trg in tukajšnja okolica frontno področje? je dvoumno spraševala terenka, ki je vedela tudi to, da Burgi hodi v okolico in se ne boji partizanov. Koliko zapletenosti, da nihče ne ve, kaj je pravega vmes! skrbi marsikoga.

Z vedevevcem Koljo je dijak govoril o knjigi Janka Lavrina. Dijak najde z dijakom najprej skupno besedo.

— Dostojevskij in Nietzsche in Tolstoj je vsak problem zase. Nacisti prav Nietzscheja popačeno interpretirajo.

(Dalje prihodnjič)

Nemiri na Kosovu:

Dolanc: Jugoslavija išče demokratične rešitve

»Probleme Kosova bomo reševali z demokratičnimi sredstvi,« je v torek poudaril pred tujimi novinarji v Beogradu član CK Jugoslavije Stane Dolanc, ki je na posebni tiskovni konferenci odgovarjal dve uri na vprašanja tujih novinarjev v zvezi z nemiri na Kosovem. Stane Dolanc je v odkritih in poštenih besedah govoril o težavah na Kosovem. Tako je tujim novinarjem in dopisnikom imponiralo predvsem dejstvo, da Dolanc ni omaloževal probleme ter večkrat izjavil, da Jugoslavija nima namena, da bi s prisilnimi metodami reševala težave, ampak uporabljala demokratična sredstva, ter da bodo ostale republike še bolj kot doslej podpirale Kosovo. Kako Jugoslavija resno skrbi za Albance, kaže samo majhni detajl: Danes je na Kosovu več študentov, kot pa je imelo to področje prebivalstva pred 2. svetovno vojno. O ozadnjih nemirov je pretekli teden spregovoril pred političnem kolektivu Prištine (glavnega mesta Kosova) legendarni voditelj albanskih partizanov in član predsedstva Jugoslavija Fadil Hodža. Iz njegovega govora povzamemo izvečke.

»Z izgredi in nacionalističnimi nastopi, je dejal Hodža, skušajo predstaviti Kosovo kot šibko točko v jugoslovanski socialistični skupnosti in federaciji ter s tem ustvariti krizo in nezadovoljstvo v vsej Jugoslaviji. Ni skrivnost, da nas sovražnik s parolo 'Kosovo — republika' maha vedno takrat, kadar skuša napasti naš socialistični sistem in ogroziti našo federativno skupnost.«

»Sovražnik meri na skupnost Albancev, Srbov, Črnogorcev, Muslimanov, Turkov in drugih

na Kosovu. Zlasti skuša vnesti nemir med Albanci na eni ter Srbi in Črnogorci na drugi strani. Bratstvo in enotnost pa je nenadomestljiva temeljna pridobitev naše NOB in revolucije. Lahko rečem, da mi ni znano ali obstaja še kakšen narod, ki je v tako kratkem času dosegel tako skokovit napredek kot so ga Albanci na Kosovu. V štirih desetletjih so premagali zaostali feudalizem in izjemno kulturno zaostalost. Danes imamo mi Albanci možnosti, da kot drugi narodi Jugoslavije razvijamo in negujemo vse vrednote, ki se

stavljajo našo nacionalno identiteto.

Tudi Kosovo se, kot celotna naša skupnost sooča z določnimi težavami v svojem razvoju. Nam te težave niso neznane, vendar pa jih ni moč odpravljati z vandalizmom, uničevanjem našega narodnega bogastva, ki so ga s svojimi rokami ustvarili vsi naše delovni ljudje, s sovražnimi in nacionalističnimi akcijami, temveč jih je moč odpraviti le s prizadevanjem organiziranih socialističnih sil vseh narodov in narodnosti Kosova v boju za večjo produktivnost dela, z izvajanjem ukrepov gospodarske stabilizacije in ob celotnem angažiranju vseh subjektivnih sil v pokrajini.

Vemo, da je z dogovori republik in pokrajin zagotovljeno, da bo Kosovo v prihodnjem razdobju imelo pomembno mesto in poseben položaj v skupnem jugoslovanskem razvoju. Velika sredstva, ki jih bo naša skupnost izvajala za najhitrejši razvoj pokrajine Kosovo bodo zagotovila še ugodnejši položaj pokrajine v letih, ki so pred nami. Že sedaj vemo, da se bo Ko-

Po 2. svetovni vojni se je začel doslej edinstveni proces izgradnje Kosova. Denar za izgraditev je prišel predvsem z višje razvitih republik Jugoslavije. Naša slika kaže glavno mesto avtonomne province Prištino.

sovo v prihodnjem srednjeročnem obdobju razvijalo za 60 odstotkov hitreje v odnosu na poprečni razvoj Jugoslavije. Sredstva, ki nam bodo zagotovljena, bodo znatno večja kot doslej. Od nas je odvisno, kako bomo ta sredstva uporabili, bolj delali in ta denar čim bolj koristno uporabili.«

V nadaljevanju je Hodža dejal, da to ni bilo prvo srečanje Kosova z nacionalizmom, šovinizmom in iredentizmom. Gre za dobro znane sovražnike socializma in samoupravljanja. Bi-

li so med glavnimi sovražniki naše narodnoosvobodilne vojne in revolucije, opora in sodelavci fašističnih okupatorjev. Skoraj od prvih dni 1941 se srečujemo s takšnimi pojavi, ki imajo vsi edini jasen cilj: ustvariti razdor in nezaupanje med našimi narodi in preprečiti neoviran razvoj pokrajine v vseh pogledih. Hodža je nato poudaril, da je za bratstvo in enotnost, za socializem in samoupravljanje, dalo svoja življenja več kot 6000 kosovskih partizanov albanskega, srbskega in črnogorskega naroda.

ŠPORT

Dobra tekma SAK-a v Mostiču

Drnovšek, Fera in Hobel čakajo na žogo: iz tekme Mostič — SAK (0:0). Po dolgem je oblekel nogometne čevlje spet Martin Hobel, ki bo odslej spet napadal za SAK.

Tokrat je Slovenski atletski klub odigral tekmo proti moštvi iz Mostiča. To moštvo je bilo doslej premagano le enkrat in je zasedalo dolgo časa prvo mesto na lestvici. Torej nasprotnik je bil po statistiki vsekakor favorit za zmago. Vrh tega so slovenski nogometaši morali igrati pred publiko, ki se je obnašala vse drugače kot človeško: naše so zmerjali z najhujšimi psovki, enega od funkcionarjev SAK-a so napadli fizično, nasprotni igralci so naše zmerjali, jim pljuvali v obraz... Sodnik pa je le mahal z rokami ter dejal, da nič ne vidi in nič ne sliši. Pod takimi pogoji so torej slovenski nogometaši igrali v Mostiču. In take stvari se ponavljajo nedeljo za nedeljo, seveda so tudi izjeme, časte izjeme; in Mostič je bil sigurno ekstrem.

Slovensko moštvo je tekmo moralo odigrati brez standardnega igralca J. Polanška, ki iz privatnih razlogov ni mogel priti

na tekmo. Namesto njega je po dolgi odsotnosti spet zaigral Martin Hobel, ki je imel dve lepi možnosti za zadetek, žal pa mu ni uspelo zatresti nasprotnikove

Moštvo Marijanišča: prva vrsta z leve Stanko Gregorič, Jože Gregorič, Franz Hribernik, Benjamin Wakounig, Maks Zdovc. V drugi vrsti stojijo: Franc Sadjak, Peter Gregorn, Jurij Jenšec in Miha Kreutz.

mreže. Vsekakor pa je Hobel odigral tekmo zadovoljivo, seveda pa še ni vigran v moštvo, kot je bil tedaj, ko je moral nogomet začasno obesiti na žebelj.

Nogometaši SAK-a so tekmo začeli zelo koncentrirano ter imeli, kot že omenjeno, dve lepi možnosti, ki jih M. Hobel pa ni izrabil. Drnovšek, ki je tokrat igral zelo živahno in je svojo vlogo opravil dobro, je sicer zatresel mrežo našprotnika, toda sodnik gola zaradi »off sida« ni pripoznal. Napadalci slovenskega moštva so imeli še več lepih možnosti, ki pa so na žalost ostale vse neizrabljene. Tokrat se je tudi obramba pokazala z boljše strani, kot doslej. Izredno dobro razpoložen pa je bil vratar Darko Ahlin, ki je svoje delo opravil izvrstno.

Že kar v začetku drugega polčasa pa so imeli nasprotniki svoj najboljši čas. Toda obramba SAK, z Ahlinom na čelu, je stala trdno in se ni dala presepetiti. Nasprotniku ni uspelo zadeti gola, postal je nervozen.

Igralci Mostiča so se pustili naščuvati od fanatičnih gledalcev ter so zmerjali naše igralce z najbolj primitivnimi psovki, igra je postala zelo trda, večkrat že preostra, sodnik pa se ni zmenil, kadar bi moral pokazati karton za igralce Mostiča. Tako so se morali naši boriti proti dvanajstim... Vrh tega pa je »nevtalni« (kar pa na žalost ni bil) izključil Marjana Velika. Toda SAK se je boril še bolj in imel možnost za zadetek, toda tudi tokrat so imeli naši napadalci smolo. Tako se je rezultat ob koncu tekme glasil 0:0.

Postava: Ahlin, Perč, Velik, Lampichler, Woschitz, Luschin, Fera, Babšek, Drnovšek, Zablatnik G., Hobel (Gregorič).

Moštvo SAK pod 23 je pred tekmo izgubilo proti sovrstnikom iz Mostiča 0:2.

Tudi mladinsko moštvo SAK je bilo poraženo. Mladincem iz Žrelca so podlegli 2:4.

Igrišče ob Koschatovi cesti še vedno ni na razpolago, kot smo izvedeli od funkcionarjev SAK. Torej presenečenja ne bo, niti za igralce, niti za gledalce. Ostaja nam le upanje, da bo igrišče na razpolago še letos...

Marijanišče : Dijaški dom 6:1 (3:0)

V ponedeljek, 30. 3. 1981, sta se na igrišču Marijanišča pomerili moštvi dijaških domov. Igra, katero so organizirali dijaki Marijanišča je bila prijateljskega značaja, o tem tudi priča predaja zastavic.

Bila je to že četrta tekma, ki so jo odigrali dijaki za svoje domove. (Rezultati prejšnjih iger: 4:3, 3:4 ter 4:2).

Ob začetku je imelo moštvo Marijanišča premoč in po kras-

nem zadetku Kreutza so vodili z 1:0. Od tega trenutka so igralci Dijaškega doma igrali bolj koncentrirano. Toda dobro organizirana obramba Marijanišča jim je preprečila ta ali oni zadetek. V 27. minuti je F. Sadjak zatresel mrežo, nekaj trenutkov pozneje je F. Hribernik, po podaji Kreutza povišal na 3:0.

V drugem polčasu je bil F. Sadjak ponovno uspešen. Ošini pa je v 50. minuti uspel častni gol.

Za končni rezultat 6:1, sta poskrbela St. Gregorič iz dvanajstmetrovke in M. Zdovc, po podaji J. Gregoriča.

Igra je bila zelo disciplinirana in po tekmi sta se moštvi zbrali ob čaju in biškotah.

Igre SAK:
Igrišče
Annabichl/ASV
v Celovcu

v nedeljo, 12. aprila,
ob 14.15
SAK pod 23 — Grabštanj
pod 23
in ob 16.00
SAK I — Grabštanj I

Ob 13. uri na igrišču ASV.
SAK šolarji — Žrelca šolarji